

Zánik závazku uzavřít budoucí smlouvu

Sjednali-li účastníci ve smlouvě o uzavření budoucí smlouvy smluvní pokutu za porušení povinnosti předložit výzvu k uzavření realizační smlouvy, a to za každý den prodlení, pak tím objektivně projeví vůli vyloučit prekluzivní charakter lhůty podle § 292 odst. 3 obch. zák.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Odo 1657/2005, ze dne 16.10.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce I. i. s. r. o., zastoupeného advokátem, proti žalované E. - s. a b. a. s., zastoupené advokátem, o určení obsahu smlouvy, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 3 Cm 116/2004, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 31. srpna 2005, č. j. 12 Cmo 169/2005-118, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 31. srpna 2005, č. j. 12 Cmo 169/2005-118 a rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 24. ledna 2005, č. j. 3 Cm 116/2004-96, se zrušují a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Vrchní soud v Praze rozsudkem, uvedeným v záhlaví, potvrdil (v pořadí druhý) rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 24. ledna 2005, č. j. 3 Cm 116/2004-96, jímž tento soud (opětovně) zamítl žalobu s návrhem na určení obsahu kupní smlouvy mezi žalobcem jako prodávajícím a žalovanou jako kupujícím na dodávky chemického činidla P.

Předchozí rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 17. prosince 2002, č. j. 3 Cmo 73/2002-56 a rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. prosince 2001, č. j. 3 Cm 164/2000-26, Nejvyšší soud k dovolání žalobce rozsudkem ze dne 12. května 2004, č. j. 32 Odo 553/2003-78, zrušil a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení se závazným právním názorem, že ustanovení § 292 odst. 3 obchodního zákoníku (dále též „obch. zák.“) není ustanovením kogentním a proto je třeba zjistit, zda účastníci svými projevy vůle v ujednání v bodu II. smlouvy o smlouvě budoucí ze dne 21. 6. 1999 neodňali lhůtě stanovené v § 292 odst. 3 obch. zák. její propadný charakter.

Soud prvního stupně v dalším řízení dospěl k závěru, že ujednání o smluvních pokutách v čl. II. smlouvy nebylo projevem vůle vyloučit ustanovení § 292 odst. 3 obch. zák. či se od něj odchýlit. I žalobce uvedl v odvolání, že smluvní pokutu koncipoval za účelem zamezení možnosti obratu v chování žalovaného. Závazek obou účastníků uzavřít budoucí kupní smlouvu tak zanikl dne 2. 11. 1999. Proto soud žalobu zamítl.

K odvolání žalobce odvolací soud v záhlaví označeném (v pořadí druhém) rozsudku dovodil, že soud prvního stupně na správně zjištěný skutkový stav správně aplikoval příslušná ustanovení obchodního zákoníku.

Odvolací soud poukázal na interpretační pravidla obsažená v § 266 odst. 1 a odst. 2 věta první obch. zák. a konstatoval, že z provedeného dokazování je zřejmé, že návrh smlouvy vypracoval žalobce a žalovaná jako adresát projevu vůle nikdy nepřikládala článku II. smlouvy jiný význam, než jaký tvrdila v průběhu řízení, tj. ujednání o sankčním zajištění splnění smluvních povinností. Žalované nebylo a nemohlo být známo, že žalobce má resp. měl v úmyslu tímto ujednáním vyloučit dispozitivní ustanovení § 292 odst. 3 obch. zák.

Odvolací soud tudíž věcně správně rozhodnutí soudu prvního stupně podle § 219 občanského soudního řádu (dále též „o. s. ř.“) potvrdil.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání s poukazem na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a na důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. s tím, aby dovolací soud zrušil oba rozsudky odvolacího soudu a soudu prvního stupně a věc vrátil posledně jmenovanému soudu k dalšímu řízení.

Podle názoru dovolatele oba soudy chybně aplikovaly ustanovení § 266 odst. 1 - 4 a § 292 odst. 3 s přihlédnutím k § 290 odst. 1 a 2 obch. zák. a vůbec neaplikovaly ustanovení § 43a, § 43c a § 44 občanského zákoníku (dále též „obč. zák.“).

Dovolatel má za to, že soudy si „nekriticky osvojily obranu žalovaného“, že záměr odchýlit se od předmětného ustanovení obchodního zákoníku měl být uveden ve smlouvě výslovně, na druhé straně pominuly, že smlouva je koncipována laicky, bez uvedení jediného ustanovení obchodního zákoníku.

Podle dovolatele lhůta pro učinění výzvy byla dohodnuta na 18. 10. 1999 s tím, že pokud k ní nedojde, má žalobce za každý den prodlení právo na smluvní pokutu. Na druhé straně po doručení výzvy je žalobce povinen předložit do 14 dnů návrh smlouvy pod toutéž sankcí.

Oběma soudům podle mínění dovolatele uniklo, že k věci má vztah ustanovení § 43a odst. 1, § 43c odst. 1 a 2 a § 44 odst. 1 a 2 obč. zák., zejména žalovaný byl plně zodpovědný za své jednání ve smyslu § 44 odst. 2 obč. zák., protože to byl žalovaný, který jako druhý účastník smlouvu podepsal, a to bez výhrad.

Dovolatel vytýká oběma soudcům, že nejen nesprávně interpretovaly vůli účastníků, ale ani si neujasnily obsah ustanovení odst. 3 § 292 obch. zák. Jestliže se strany dohodly, že na výzvu bude druhý účastník čekat i po „...době určené ve smlouvě o uzavření budoucí smlouvy“, a zakotví k tomu ve smlouvě následky, pak bez další písemné modifikace smlouvy je vyloučeno, aby došlo k zániku samotného závazku. Článek II. smlouvy je nespornou odchylkou od ustanovení § 292 odst. 3 obch. zák. co do jeho následků. Potvrzuje to i odchylka od další dispozitivní normy - § 290 odst. 1 obch. zák., když slova „bez zbytečného odkladu“ byla nahrazena termínem „do 14 dnů“ a opět se stejnou sankcí za jeho překročení. K prodlení tedy mohlo dojít až po 18. 10. 1999, příp. až po uplynutí 14 dnů od obdržení výzvy. Dodnes nebyly dohodnuty jiné, nové termíny. Žalovaná je v prodlení dosud a jen pravomocný rozsudek vyhovující žalobě běh prodlení zastaví.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.), po zjištění, že dovolání splňuje stanovené podmínky a náležitosti (§ 240 odst. 1, § 241 odst. 1, § 241a odst. 1 o. s. ř.), se nejprve musel zabývat přípustností dovolání, poněvadž dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř. zák.).

Napadený rozsudek je ve věci samé potvrzující a proto připadá v úvahu přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. b) a c) o. s. ř.

Přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. není dána, protože soud prvního stupně ve svém v pořadí druhém rozsudku nerozhodl jinak, než v dřívějším rozsudku (žalobu opět zamítl).

Přípustnost dovolání může být v tomto případě založena pouze podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. - jehož se dovolatel také výslovně dovolává - podle kterého je přípustné dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Dovolatel žádnou obecnou otázku právního významu, která by měla resp. mohla mít judikatorní přesah, neformuluje. Jeho námitky směřují k závěru, že odvolací soud (i soud prvního stupně) rozhodl v rozporu s hmotným právem.

Pokud dovolatel vytýká, že odvolací soud (popř. i soud prvního stupně) pominul aplikaci ustanovení § 43a odst. 1, § 43c odst. 1 a 2 a § 44 odst. 1 a 2 obč. zák., jde o ustanovení upravující obecně uzavírání smluv, přijetí návrhu smlouvy, jeho včasnost a okamžik či způsob přijetí návrhu smlouvy. Z argumentace dovolatele nikterak nevyplývá, v čem právě v tomto konkrétním případě soudy pochybily resp. rozhodly v rozporu s cit. ustanoveními občanského zákoníku.

Dovolatel zejména namítá, že soudy náležitě nevyložily a neaplikovaly ustanovení § 292 odst. 3 obch. zák., podle něhož závazek uzavřít budoucí smlouvu zaniká, jestliže oprávněná strana nevyzve zavázanou stranu ke splnění tohoto závazku v době určené ve smlouvě o uzavření budoucí smlouvy, a to ve vztahu k čl. II. předmětné smlouvy o smlouvě budoucí ze dne 21. 6. 1999.

V tomto směru bylo právním východiskem zjištění, zda strany smluvním ujednáním neodňaly lhůtě stanovené v § 292 odst. 3 obch. zák. její propadný (prekluzivní) charakter, když Nejvyšší soud ve shora uvedeném zrušovacím rozhodnutí v tomto případě judikoval, že cit. ustanovení nemá kogentní charakter.

Na základě dokazování, provedeného v dalším řízení před soudem prvního stupně a soudem odvolacím, je nutno dovodit skutkový a právní závěr, že sjednali-li účastníci ve smlouvě o uzavření budoucí smlouvy smluvní pokutu za porušení povinnosti předložit výzvu k uzavření realizační smlouvy, a to za každý den prodlení, pak tím objektivně projevíli vůli vyloučit prekluzivní charakter uvedené lhůty. Jestliže může být účastník v prodlení s výzvou ve smyslu § 292 odst. 3 obch. zák., nemůže současně neuskutečněním výzvy dojít v důsledku prekluze k zániku závazku uzavřít budoucí (realizační) smlouvu (jinak řečeno: nemůže nastat prodlení, pokud závazek zanikne, avšak může-li dojít k prodlení, musí závazek trvat čili existovat).

Právní posouzení soudu odvolacího i soudu prvního stupně je tudíž nesprávné a dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. tak byl naplněn. Dovolací soud proto napadené rozhodnutí odvolacího soudu podle § 243b odst. 2 in fine zrušil a poněvadž důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i toto rozhodnutí a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta druhá o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušování řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)